

הבטחת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכר
למדין

הארי ההי

פנינים נפלאים מתורתנו של

המהרא"ל צינץ

הגאון הביאריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק

גיליון קפ"ג, פרשת בראשית תשפ"ג

מוכן להוצאה הרשה ומפוזרת
של ספרי מהרא"ל צינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

והוא תמוה, איך יעלה על הדעת שחפץ במעשיהם של רשעים וכבר אמרו המפרשים (על יערות דבש ח"ב דרוש י'): מעשיהם של רשעים – הם בעלי תשובה. ועדיין אינו מבואר כל כך, כי 'מעשיהם של רשעים' משמע מעשים של רשעים, ועוד כבר אמרו (ברכות לד, ב) מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד.

לכן נראה לפרש, שלא תאמר כי הקב"ה חפץ מעשיהם של רשעים, כי אם לא יחטאו לא יוכלו לקיים מצות התשובה, ואם כן יש לומר שהוא יתברך חפצו שיחטאו כדי שיעשו תשובה. ולזה אמר 'וירא אלקים את האור כי טוב' זהו מעשיהם של צדיקים, היינו המעשים הטובים שעושין, לא לעשות מעשה רע שיסתעף ממנה מעשה התשובה, כי אין תשובה זו רצויה לפניו יתברך.

קומץ המנחה - פרשת אחרי

ממה שנצטוו 'מצוה קלה' ועבר עליה - ליכא למימר שהוא להורות תשובה

כבר הבאנו בדרושים מה שפירש דו"ז הגאון (=רבינו יהונתן אייבשיץ) ז"ל על אמרם בפרק במה בהמה (שבת נה, ב): שאלו מלאכי השרת מלפני הקב"ה, מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון, אמר להם: מצוה קלה צויתיו ועבר עליה.

וקשה, אדרבה כיון ש'מצוה קלה' היא, כל שכן דקשה. ופירש הוא ז"ל דיש לומר ודאי ראוי לעונש אשר עבר ציווי ה', רק הקושיה שהיה לו להשי"ת לכפר עונו לגמרי כדי להורות תשובה, ועל זה השיב: ודאי אילו היה מצוה חמורה, יתכן להורות תשובה, אבל ממה שנצטוו 'מצוה קלה' ועבר עליה, ליכא למימר שהוא להורות תשובה, דעל כרחך יוכרח אחר לבא לידי חטא שנדע שתשובה מועלת גם בדבר חמור, ואם כן אין חטא שלו מועיל להורות תשובה.

קומץ המנחה - פרשת כי תצא

ביאור נפלא - מדוע לא נאמר ויאמר ה' בפסוק הראשון של בראשית

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א, א).
שנינו במסכת אבות (פ"ה, מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם. בפרשת בראשית נאמר רק תשעה פעמים 'ויאמר השם', אך המפרשים ביארו שגם המילה הראשונה 'בראשית' ברא אלקים את השמים והארץ נחשבת כאחד המאמרות. נשאלת השאלה, מדוע אכן אף בפסוק זה הקשור לשמים וארץ שנבראו ביום הראשון, לא נכתב גם כן 'ויאמר ה' יהי שמים' בלשון מאמר?

אלא, שלמדנו במדרש שהמלאכים נבראו ביום השני, ומדוע לא ביום הראשון? כדי שלא יטעו לומר שהם טייעו ביד הקדוש ברוך הוא בבריאת העולם. ולכן נאמר ביום הראשון 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד', ללמד שהיה אז יחיד בעולמו.

והנה, שנינו במסכת חגיגה, ש'מכל דיבור של הקדוש ברוך הוא נברא מלאך'. נמצא אם כן, שאילו היה נאמר בפירוש 'יהי שמים', הרי היה נברא מדיבור זה מלאך, ושוב היה מקום לטעות שמא טייעו המלאכים בבריאת העולם.

לכן בריאת שמים וארץ שהיתה ביום הראשון נעשתה במחשבה בלבד, ולא בדיבור מפורש – 'ויאמר ה'.

אין הקב"ה חפץ במעשה הרשעים למרות שיחזרו אח"כ בתשובה

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיִּבְרָא אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (א, ג-ד).

במדרש (ב"ר ב, ה) 'חושך' זה מעשיהם של רשעים, 'ויהי אור' זהו מעשיהם של צדיקים, ואיני יודע באיזה מהם חפץ הקב"ה, כשהוא אומר 'וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב', הוּא אוֹמֵר זֶהוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים.

על דרך הדרוש

מדוע נענשים הרשעים על עשרה מאמרות

את התשובה ניתן על ידי משל אחר: משל לאדם שיש לו כוס ששוויה שקל, אך הוא שכר שומר שימור עליה, וקצב את שכרו לעשרה שקלים. ברור כי אם השומר לא יעשה את מלאכתו בצורה המושלמת, והכוס תיגנב או תשבר – יהיה עליו לשלם עשרה שקלים, אותו סכום שהיה יכול להרוויח לו היה שומר עליה כפי שצריך.

כך הוא בבריאת העולם, היות שהצדיקים שמקיימים את העולם מקבלים שכר על שנברא בעשרה מאמרות, הרי שגם הרשעים שמאבדים את העולם ויכלו לקבל שכר על עשרה מאמרות לו רק היו מתנהגים בדרך הישר, ברור שיענשו על כל עשרת המאמרות בהם נברא העולם.

שנינו באבות (פרק ה' משנה א'): עשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

ישנה שאלה מפורסמת, אם ה' יכול היה לברוא את העולם גם במאמר אחד, מדוע הוא מעניש את הרשעים על כך שהם מאבדים את העולם שנברא בעשרה מאמרות?

משל למה הדבר דומה: לאדם שקנה כוס ששוויה שקל אחד - בעשרה שקלים, ברור שאם יבוא חבירו וישבור את אותו כוס, הרי שישלם רק שקל ולא עשרה שקלים כי הכוס שווה רק שקל. כך גם העולם אמנם הוא אכן נברא בעשרה מאמרות, אבל ה' יכול היה לברואו במאמר אחד.

נפלאות המהרא"ל צינץ

אור עולם

תורתנו הקדושה" שהאירו ומאירים עיני כל חכמים ובעלי- תריסין, עד כי ניתן לומר בצדק שעוד היום שפתותיו דובבות, ומים חיים הנובעים מבארו לא יכזבו, כי מן הבאר היא שכרה בחיים חיותו ישקו אבירי הרועים את עדרי צאנם, רבנן ותלמידהון, עד ביאת ינון.

ואף גם זאת: כשם שבחיי רבינו יצאו מוניטין שלו כאיש מופת פועל ישועות, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, כך גם אחרי הסתלקותו נתקיים בו הכתוב (תהלים קיא, ג) "וְצַדִּיקְתוֹ עֹמֶדֶת לְעַד", ומכח הבטחתו המפורסמת שהבטיח להמליץ יושר בעלמא דקשוט עבור כל מי שישתדל בהפצת תורתו, התעוררו רבים וכן שלמים מחפשי-ישע, דור אחרי דור, לברר מקחו של צדיק ולהדפיס חיבוריו ע"מ להפיצם ביעקב ולחלקם בישראל - והיא שעמדה להם להיפקד בפקודת ישועה ורחמים שלא כדרך הטבע, והיא שעמדה לרבינו זי"ע שתהיה תורתו רווחת ופושטת בישראל כפירוש רש"י בפסוק (תהלים קיט, מה) "וְנִאֲתָהֶלְכָה בְּרִחְבֵּיהּ", עד אשר כל שוחרי תושיה משתוקקים ללמוד בספריו, ונעזרים על- ידו להבין שמועה לאמיתה של תורה, כאשר יטעמו - ולו בקצה המטה - מיערת דבשו ועיניהם אורות.

ידועים דברי מהר"ל מפראג זלה"ה בחיבורו "נתיבות עולם" אשר "החכמים הם עצם התורה, וכמו שגזר השי"ת ונתן התורה לישראל, כך נתן להם החכמים". הופעת חכם-התורה בישראל מהווה, כדבריו, נתינה מיוחדת מידיי של הקב"ה, כעין זו של מתן- תורה, שנעשתה משתיתו של עולם וקיומו - בקנה-מדה כזה עלינו להעריך גם את מעמדו המרומם של גאון עוזנו מהרא"ל מפלאצק צוק"ל.

בחמלת הקב"ה על זרע רחומיו עמד ושתל בכל דור ודור נשמותיהם של גאונים וצדיקים, זיוטני עולם, שהאירו לישראל קדושים אור-יקרות, אשר הפציע זרח מתוך העלטה וחשכת הגלות כשמש בצהרים. גם מתוך יון-מצולה של יהדות פולין הדוויה, אשר הפלא ד' את מכותיה בימי גזירות ת"ח ות"ט, צמחו ועלו שוב מבתי מדרשותיה בשנים הבאות גדולי-גדולים, אנשי סגולה, שהצטיינו אחד לאחד כפסוק נחמה חי: "וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיְתָם בְּאֶרֶץ אֲבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלְתֶּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" בהתאם לדרשת חז"ל "שהעמדתם להם בית רבי וחכמי דורות".

אחד-מיוחד מבין אותם "חכמי דורות" אנשי השם היה **רבינו הגאון מהרא"ל צינץ** צוק"ל, מאדירי התורה בפולין, הידוע ג"כ בשם "רבי לייבוש חריף", ובכינוי "הגאון מפלאצק". רבינו חי ופעל במדינה זו כששים וחמש שנים בלבד, אולם השפעתו הרוחנית התפשטה הרחק מעבר לגבולות מקומו ושעתו, ואור תורתו עדיין זורח ומאיר באהלי-שם ובכל קהילות-הקודש, מקצה העולם היהודי ועד קצהו.

כי הנה מלבד שישב על מדין בקהילות מפורסמות, והורה לעם חוקי האלקים ותורותיו, היה רבינו כל ימיו תופש ישיבה והעמיד תלמידים הרבה גאוני ישראל שהיו אח"כ מעתיקי השמועה, ואשר הנחילו את תורתו והמשיכו השפעתו גם לדורות הבאים. נוסף לכך העשיר מהרא"ל את עולם התורה עושר עצום בעשרות החיבורים הנפלאים שכתב בגודל גאונו ויגיעתו, חיבורים בכל מקצועות התורה: בפשט בפלפול ובהוראה-למעשה, בדרוש ובמוסר (כפי שקלטו הגר"א וואקס צ"ל מקאליש בעל "נפש חיה" בהסכמתו לאחד מחיבוריו: "אשר פרש כנפיו על כל חלקי

פניני ישועות

תרומת זהב לשעון זהב

לכבוד חברי המכון הנפלא "מהרא"ל צינץ" שלום רב,

ברצוני לספר לכם על נס פלאי שארע לי בזכות תרומה למכונכם הנפלא.

בתי שתחי' התארסה בשעטו"מ לפני שלושה חודשים, ובאירוסין היא קיבלה מהסתבא של החתן שעון זהב יקר מאוד עם שיבוץ של יהלומים.

לפני שבוע בתי הכלה גילתה שהשעון היקר והמיוחד נעלם. בתחילה חיפשנו בבית כשאנו בטוחים שנמצא אותו במהירות, אך אחרי שהפכנו את כל הבית ממש, כל ארון וכל מגירה, מתחת לארונות וכדומה ולא מצאנו כלום התחלנו לדאוג אולי הוא נגנב או נזרק בטעות לפח.

אין לשער את הדאגה העמוקה שנכנסה לליבנו, כי הרי שעון זהב לא מקבלים כל יום, ועוד שהוא נאבד בתקופה כל כך רגישה. לא ידענו מה לעשות, עד שאחת הדודות הציעה לנו לתרום למכון שלכם, כשהיא מוסיפה שהיא עצמה ראתה פעם ישועה בזכות התרומה למכון שלכם.

כמובן שהתקשרנו מיד ועשינו הוראת קבע של 72 שקלים למכון, ובליבנו תפילה שבזכות התרומה נמצא את השעון מהר. רבע שעה אחרי שהקמנו את ההוראת קבע נשמעה שאגה מכיוון המרפסת שלנו - בני בן העשר גילה את השעון בחור הניקוז של המרפסת.

אין לתאר ואין לשער את השמחה על כך שמצאנו את השעון היקר, בפרט שהבנו שאולי אם היינו תורמים רק למחרת - השעון כבר לא היה שם! תודה רבה!

משפחת פרידמן, מודיעין עלית

08-864-89-89

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו